

tweeluk versnijdt Jozef zijn kousen tot luiers (inv. 1, vitrine centraal in de zaal). En in het torenretabel droogt Jozef de luiers (inv. 2, aan de muur tegenover de trap).

Op de vlucht

Kunstwerk

1ste verdieping **zaal 6 - Micheli** vitrinekast nr. 9 - beeldengroep in palmhout met inv. 215/1 en inv. 215/2: 'Vlucht naar Egypte'.

Achtergrondinformatie

Als koning Herodes hoort dat er een nieuwe koning geboren is, wordt hij bang. Hij wil koning blijven en laat zijn soldaten alle jongetjes jonger dan twee jaar doden. Maria en Jozef komen dit te weten en vluchten naar Egypte.

Antwoorden

Maria **geeft Jezus de borst**. Jozef **leidt de ezel**. **De teugels** zijn in deze beeldengroep verdwenen. Maria, Jezus en Jozef vluchten naar **Egypte**.

Om thuis te doen

- **Bekijk** Bekijk samen de personages in een kerststal. Welke figuren/dieren uit het museum zijn erbij? Welke ontbreken? Hoe wordt iedereen afgebeeld?
- **Aan de slag met pasta:** Met pastavormpjes kan je mooie slingers maken. Rijg de deegwaren aan een touw en spuit er een zilveren of gouden kleur over. Engeltjes maak je zo: voor het lijfje neem je een buisvormige, rechte pasta (penne). Plak op de rug vleugeltjes van vlinderpasta (farfalle). Voor de armen kies je kleine, gebogen pasta (elleboogjes). Een ronde kraal of papieren bolletje wordt het hoofd. Krulletjes vermicelli erop zorgen voor een leuke haardos.

Dit is een product van het Museum Mayer van den Bergh en de dienst Publieksbeleid Musea stad Antwerpen.

Tekst en illustraties:

Chris Ferket voor Mooss vzw – www.mooss.org

Lay-out en pictogrammen:

Liesbet Slegers - www.liesbetslegers.be

Museum
Mayer van den Bergh

[Voor de begeleiders]

Eerst even dit...

De speurtocht bestaat uit 2 delen. Het grootste blad is bestemd voor kinderen van 8 tot 12 jaar. Dit gedeelte is voor de ouders of andere begeleiders.

Je vindt hier:

- > **de titels en de nummers van de kunstwerken.**
- > **meer achtergrondinformatie bij elk kunstwerk.**
- > **antwoorden op de vragen voor de kinderen.**

Veel plezier op jullie zoektocht samen door het museum!

Het verhaal van de geboorte van Jezus staat beschreven in de bijbel. In de middeleeuwen leerden de mensen die niet konden lezen of schrijven, de bijbelverhalen kennen via de kunstwerken in de kerk.

Maria en Jozef op reis

Kunstwerken

1ste verdieping **zaal 5 - Bruegel** schilderij inv. 54: 'Volkstelling te Bethlehem', en inv. 55: 'Winterlandschap met vogelknip en met de vlucht naar Egypte'.

De schilderijen zijn van Pieter Brueghel II.

Achtergrondinformatie

Het thema van het grote schilderij is de volkstelling. Keizer Augustus wil weten hoeveel mensen er in zijn rijk wonen. Iedereen moet teruggaan naar zijn geboorteplaats. Op het schilderij komen Maria en Jozef in Bethlehem aan.

Antwoorden

De verkeerde zin is zin **4**.
Jozef de timmerman heeft een **zaag** op zijn schouder.

Het kleine schilderij straalt een **dreigende** sfeer uit. Dat leid je af uit de kille kleuren en de afstandelijke weergave. In het kleine schilderij ligt de nadruk op het **koude** landschap. Ook de vogelval is onheilspellend.

Een bedje voor de baby

Kunstwerken

1ste verdieping **zaal 6 - Micheli** vitrinekast nr. 19 - 2 kerstwiegjes in hout inv. 401 en inv. 402.

Achtergrondinformatie

Deze kerstwiegjes werden vaak tijdens de kersttijd gebruikt in een vrouwenklooster. De zusters trokken om de beurt aan het touwtje om het wiegje te doen schommelen. Meestal waren de wiegjes luxueus uitgevoerd. Het kleinste wiegje is het meest eenvoudige en kan eerder voor privégebruik zijn gemaakt. In dit wiegje ligt nog een Jezuspopje.

Antwoorden

De ringetjes dienden wellicht om het wiegje **op te hangen en zo te laten schommelen**.

● **Wiegje vooraan:** eenvoudig, klein, huis en gekleurd.

● **Wiegje achteraan:** kerk, leeuwjes, rijkelijk versierd en goud.

In de huidige kerststallen slaapt Jezus meestal in een **kribbe met stro**.

De herders op kraambezoek

In dit hoofdstukje worden 2 verschillende geboortetaferelen met elkaar vergeleken.

Kunstwerk I

Gelijkvloers **zaal 3 - Zuilbeelden**
wandtapijt: 'Geboorte van Jezus' inv. 954.

Achtergrondinformatie kunstwerk I

Het wandtapijt is gemaakt van zijde en wol en zilverdraad.

Omdat er geen plaats was in de herberg, wordt Jezus in een stal geboren. Het kindje ligt in een kribbe met stro. De engelen waarschuwen de herders dat hun nieuwe koning geboren is. De herders komen op bezoek in de stal, met eenvoudige geschenken.

Antwoorden bij kunstwerk I

Het lijkt **lente** of **zomer** (en geen winter zoals bij Brueghel). Het is **nacht**. Daarom heeft Jozef een **lantaarn** vast. De ezel staat **tussen Maria en de engelen**. **Kerstliedje over herders:** De herderkes lagen bij nachte. **Kerstliedjes over het kindje in de kribbe:** Hoe leit dit kindeke, Urbanus' Bakske vol met stro, Stille Nacht, Susa Nina.

Kunstwerk 2

Gelijkvloers **zaal 4 - Metsys**
schilderij inv. 23: 'Geboorte van Jezus'.

Achtergrondinformatie kunstwerk 2

De geboorte van Jezus is de start van een nieuw tijdperk. Dat merk je ook aan de architectuur. Het gebouw op de achtergrond is de ruïne van een tem-

pel uit de klassieke oudheid en verwijst naar het Oude Testament. Het gebouw waarin Jezus ligt, staat symbool voor het Nieuwe Testament.

De gele schijn achter Jezus is geen stro, maar een gouden stralenkrans.

Antwoorden bij kunstwerk 2

De stal is nu een **mooi en statig gebouw**. Jezus ligt **op de grond**, niet in een knus bedje van stro. Jozef heeft geen lamp vast, maar een **kaars**. Links zie je de **ezel**.

De 3 wijzen

Kunstwerken

1ste tussenverdieping **zaal 10 - Gotiek**
2 schilderijen inv. 17 en inv. 20 van de Meester van Zuidelijk Westvlaanderen: 'Geboorte van Jezus' en 'Aanbidding van de wijzen'.

Achtergrondinformatie

De ster wijst de drie wijzen (met hun gevolg) de weg. Melchior, Kaspar en Balthazar komen uit drie verschillende werelddelen en hebben drie verschillende leeftijden. Zo symboliseren ze de 'hele wereld' die Jezus komt aanbidden. Ze brengen kostbare geschenken mee.

Antwoorden

De drie koningen brengen **goud, mirre** en **wierook** mee voor het kindje. De ster staat **linksboven** op schilderij inv. 20.

● **Herders:** inv. nrs. 17 (schilderij rechts in de hoek naast het raam), 38 (schilderij links naast de schouw), 2 (torenretabel tegenover de trap) en 444 (ivoortje in de kast naast de schouw).

● **Drie wijzen:** inv. nrs. 20 (schilderij rechts naast raam), 39 (schilderij links naast de schouw), 19 (schilderij aan de muur tegenover de deur), 25 (schilderij aan de muur tegenover de deur) en 437 (ivoortje in de kast naast de schouw).

Speciaal voor (nieuwe) papa's

Jozef wordt meestal afgebeeld als een oudere, afstandelijke man. In zaal 10 staan twee werken met Jozef als actieve 'nieuwe' papa. Op het kleine

OM TE LEZEN

■ **Ga je mee naar Bethlehem, Lijda Hammenga**
Uitgeverij Callenbach, Kampen 2003, ISBN 90 266 12222 2

■ **Kerstmis van overal, Véronique Follet**
Uitgeverij Casterman, 2001, ISBN 90-303-1864-3
een knutselboek vol kerstideeën, ontleend aan verschillende buitenlandse tradities.